

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA PEDAGOGIKY

Školní věk

Vypracovaly: Sádliková Barbora, Hrudková Anna

Místo, datum: Brno, 19. května 2008

OSNOVA:

1. ÚVOD A CÍL PRÁCE
2. VLASTNÍ PRÁCE
3. ZÁVĚR
4. LITERATURA

1) ÚVOD A CÍL PRÁCE

Rozhodly jsme se vytvořit projekt na téma *Rozhovor s dětmi v mladším školním věku*. K tomuto účelu jsme si vybraly ZŠ Vedlejší v Bohunicích. Pokus jako takový jsme s dětmi nedělaly, jen jsme si s nimi povídaly o škole.

2) SAMOSTATNÁ PRÁCE

a) Teorie problematiky mladšího školního věku

Školní věk, tj. období základní školy, lze rozdělit na tři dílčí fáze:

1. **Raný** školní věk trvá od nástupu do školy, tj. přibližně j od 6-7 let do 8 až 9 let. Je charakteristickou změnou životní situace a různými vývojovými změnami, které se projevují především ve vztahu ke škole.

2. **Střední** školní věk trvá od 8-9 let do 11-12let, do doby kdy dítě přechází na 2. stupeň základní školy a začíná dospívat. V průběhu této fáze dochází k mnoha změnám, které jsou podmíněny nejen sociálně, ale i biologicky. Lze je považovat za přípravu na dobu dospívání.

3. **Starší školní** věk navazuje na období středního školního věku a trvá do ukončení základní školy, to znamená přibližně do 15 let. Toto období bývá označováno jako pubescence.

Socializace dítěte školního věku

Role

Role školáka není výběrová, dítě ji získává automaticky, bez ohledu na vlastní přání

-Podřízená role žák – určité znaky žáka by měly mít všechny děti

-Souřadná role spolužáka – způsob, jakým ji žák zvládne, bude mít vliv na jeho sociální život i v budoucnosti.

Role žáka přináší dítěti vyšší sociální prestiž, avšak tím jako by se jednoznačná aktuální výhodnost role vyčerpala. Role žáka přináší také různé zátěžové situace (do školy musí chodit, není v ní středem pozornosti, musí se osamostatnit a převzít zodpovědnost za své jednání).

Dítě potřebuje dosáhnout společenského uznání, potřebuje být druhými akceptováno i oceňováno. Nestačí zdání výlučné pozice. Potřebuje vědět, že si ji skutečně zasloužilo.

Ocenění dospělých se vztahuje k různým dětským potřebám: potřeba citové jistoty, potřeba pozitivního hodnocení, potřeba orientace

Jestliže dobrý výkon není oceňován nebo chybí citově významná osoba, která by jej ocenila, nebude mít žádný význam ani pro dítě samé. Takové dítě nemá motivaci lépe pracovat.

Role spolužáka

Třída je referenční skupinou, která slouží ke srovnávání výkonu i ostatních dětských projevů, vytváří jakousi normu. Pro dětskou skupinu jsou významnější projevy dítěte mimo vyučování. Pro mladšího školáka je důležitý názor učitele na jednotlivé spolužáky.

Komunikace

Dítě dovede komunikovat různým způsobem, podle toho, zda je mezi dospělými nebo mezi dětmi, ve škole nebo doma. Schopnost diferenciací komunikačního stylu vyplývá ze sociální zkušenosti.

Normy a pravidla chování

Kromě běžných a obecně platných norem si dítě musí osvojit pravidla, která určují jeho chování ve škole. Děti středního šk. věku si ve větší míře uvědomují, že je třeba respektovat i zájmy jiných lidí a rozlišovat normy platné za různých okolností.

Rodina

Rodiče saturují potřebu smysluplného učení, protože slouží jako model určité role, vzor způsobu chování. Dále jsou zdrojem jistoty a bezpečí. Mohou ovlivnit uspokojování potřeby seberealizace prostřednictvím svých požadavků na dítě a představují určitý model pro budoucnost – vzor dospělého chování.

Vliv médií

Televize, film a video – vizuální média – vizuálně prezentovaný příběh se více podobá realitě a dítě jej také spíše jako skutečný vnímá. Při jeho sledování se nemusí dítě nijak namáhat a přitom se baví.

Čtení – aktivní způsob přijímání určité informace. Příběh lze podle vlastních představ dotvářet.

Jestliže je v rodině běžné si číst, tak to budou i děti napodobovat. Jestliže rodina tráví více času u televize, budou totéž dělat i děti.

Veškerá média prezentují určité modely chování, které vybízejí k napodobení!

Mediální příběhy však mohou být odlišně vnímány a interpretovány:

Dítě se identifikuje s postavami, které se mu podobají a připomínají mu jeho vlastní život

Dítě se identifikuje s ideálem, což mu umožňuje alespoň symbolicky dosáhnout něčeho, co ve skutečnosti dostupné není

Dítě může mít potřebu identifikace s negativně hodnocenou postavou, která přestupuje normy

Střední školní věk

Role žáka získává postupně jiný význam, dítě má již vyhraněný postoj ke škole. Významné jsou očekávání a požadavky rodičů, které určují, jak je žák úspěšný. Názor žáka je stabilnější a méně ovlivnitelný okamžitým výsledkem či situací. Mění se i postoj k učiteli – ten nemívá již osobní význam.

Potřeba kontaktu s vrstevníky je nejvýznamnější potřebou šk. věku. Potřeba citové jistoty a bezpečí by měla být stále uspokojována v rodině, ale do určité míry ji začínají saturovat vrstevníci.

Dětská skupina si vytváří vlastní normy chování. Důležitou normou je požadavek férovosti a spravedlnosti. Potřeba seberealizace je lépe uspokojována ve vrstevnické skupině – vrstevníci jsou srovnatelní.

Vrstevnická skupina dětí st. šk. věku se obvykle vytváří na základě snadnosti vzájemného kontaktu. Děti kladou důraz na společně sdílené aktivity, ale i na schopnost vzájemné solidarity a pomoci. Jsou preferovány stejně staré děti, které dosahují obdobné vývojové úrovně. Specifickým znakem tohoto období je potřeba identifikace se skupinou dětí stejného

pohlaví. Chlapci i dívky si plně uvědomují svou mužskou či ženskou roli a všechny rozdíly, které z ní vyplývají nejen na biologické, ale i sociální úrovni.

Rozhovor

Nejdříve přišla na řadu skupina starších dětí a to chlapců z třetího ročníku a děvčat ze čtvrté třídy (celkem 4 děti), potom prvňáčci. Ze začátku bylo povídání s dětmi složitější, ale po seznámení a prvních větách nervozita odpadla. Ptaly jsme se na tradiční věci jako: jméno, věk, ročník, nástup do školy, na spolužáky, družinu, učitele, jak tráví přestávku, kdo jim pomáhá s učením a úkoly, na stravování (jídlna, bufety, automaty),...

Povídání se staršími dětmi bylo poněkud klidnější, dokázaly se držet tématu a neskákaly si moc do řeči. Zatím co prvňáčci byli opakem. Od jedné otázky se asociacemi dostali ke svým vlastním zážitkům.

Starší děti

Michal, 9let, 3.C, flegmatik, chodí spát v devět večer

Aneta, 10let, 4.A, v jedenáct večer

Aleš, 9let, 3.C, v devět večer

Alexandra 10let, 4.A, v deset večer

Škola

Děti všeobecně by chtěly delší přestávky (alespoň 10 minutové).

Dětem vadí, že učitelé přetahují hodiny do přestávek. Je to dost časté.

Dostávají hodně domácích úkolů, ale na víkend ne.

V jídelně je pořad to samé k jídlu. Zdravé jídlo není k dispozici, děti by ho chtěly.

Rodiče se ptají, co bylo ve škole, ale dětem se nechce po škole o tom mluvit.

Kontrola žákovských knížek probíhá.

Spravedlnost funguje podle žáků jak kdy.

Známkování s výměnnou učitelky je drsné.

Nejraději mají tělesnou výchovu, nemají rádi český a anglický jazyk.

Vadí jim, když spolužáci ruší při výuce a ranní vstávání.

Děti se do školy těšily, ale pak byly zklamané.

Družina

Výlety se školní družinou jsou časté – zoo, knihovna, obora za Kohoutovicemi.

Učitelka si s nimi moc nehraje.

Známa hra - město, jméno, ...

Často malují, kreslí, chodí na procházky.

Mladší děti

Honza 7 let, chodí spát v osm; strašně upovídaný, velmi aktivní

Lukáš 7 let, chodí spát v sedm

Sára 6 let, chodí spát v deset

Honza – má rád matematiku, český jazyk, nerad tělesnou výchovu, protože kvůli vadě očí nevidí dostatečně na učitelku.

Sára – ráda český jazyk, prvouku, psaní, nerada matematiku

Lukáš – rád český jazyk a matematiku, nerad výtvarnou výchovu

Družina

Družina je velmi baví, hrají hry o ceny.

Všichni 3 v kroužku míčových her v družině.

Po mateřské školce se těšily do školy.

3) ZÁVĚR

Celkově jsme se o dětech dozvěděly mnoho informací. Dětem rozhovor nedělal problém – byly po obědě a na chvíli uvolněné z družiny.

4) POUŽITÁ LITERATURA

Vágnerová, Marie. Vývojová psychologie. Vyd. 1. V Praze : Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 8024609568

Doc. PhDr. Čačka, Otto. Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace. první. Brno: DOPLNĚK, 2000. 377 s. ISBN 80-7239-060-0

PhDr. Griselda Valová, Kapitoly z pedagogické psychologie, Praha, Státní pedagogické nakladatelství, 1982